

veje in maje; v kapelici je bila stara stara lampa; ta nam je služila namesti kadilnice, namesti zvonov pa piskri in vrtni lonci z železnim žebrom, — in molili in prepevali smo! — ah ve srečne, pobožne mlade leta! — drugače kakor pozneje, ko so nas po Gradcu, Dunaji itd. v vrste tirali in gnali. Drugi dan — na praznik — sem pa svetil pri sv. Rešnjem telesu; al nesrečo sem že imel, da sem si vselej pušlec zapalil in prste opeknel.

V šoli je bilo prav dobro in veselo. Vem še, ko je tadanji deželni poglavar grof Wickenburg prišel 35. leta tudi k nam; imel je siv škric to je frak, in prav prijazno se je z nami pogovarjal, se vé da nemški. Kakih 5 ali 6 nas je tisti čas vendar bilo, da smo nekoliko več znali kakor: „ich habè, du habèst, er habèt“, al za une je bila huda. Strašen zmaj, „sigmund“, mu je bilo ime, je na uboge sirote iz kota za pečjo s svojim edinim očesom neprenehoma strmosrpo zrl, da so bili panani, kakor od kače ropotače. Bil je pa „sigmund“ za sežinj dolg in za dlan debel črn hrastov hlod zgorej in spodej okovan; zgoraj je imel železno rinko za držaj, in gorjé dečku, kateri je slovensko besedo zinil. Za drugo tako potrpežljivi in mili učenik, Bog jim daj obilo dobrega v večnosti! bili so še moj birmski boter, so se pač le tistega časa in njegovega gesla držali in trdo držali, in to je bilo — saj veste — nemško le nemško. Brez nemškega ni bilo milosti! Kdor je slovenski spregovoril, dobil je „sigmunda“ („signum“, to je, znamenje sramotno) v pest in vlekel ga je po celo, tudi poldrugo uro domú, da je ropotalo za njim in so iskre letele; drugo jutro ga je zopet nazaj privlekel, in tako dolgo ga vlačil sèm in tjà, dokler ga ni prodal, to je, dokler ni od drugega čul slovensko besedo. Kako vesel je bil tedaj! „Da hast, da hast“ — je osupnjememu siroteku nesrečni porungelj v braneče roke tiščaje vriskal in omolknil — zakaj zdaj je bil mutast — nemški ni znal in slovenski ni smel. Lahko si misliš kaka hinavščina, kaka poredna, zvijačna hudobija, kaka zani-krna sumljivost, koliko laži in razprtij se je med nami rodilo! Da je celi značaj otroka se čisto skazil, da je vso naravno, zaupljivo, verno srce se spačilo, to ni nič djalo tadaj, samo da bi se le precartane nemščine bili naučili. Al če bi ta namen še bili dosegli, naj bi bilo še; pa kaj — tistih petnajst besed, ki si jih je otrok za silo v bučo vtepel, prvega pol leta, ko je šolo zapustil, so se mu popolnoma iz glave skadile. Koliko „bátn“ je bilo zavolj „sigmunda“, če je kdo ga skrnil v drvarnico ali ga vtaknil v plot ali v grm za mejo, ker si s takim žezlom ni upal očetu pred oči, in ga je kateri drugi mu umaknil in skrnil kam drugam! Včasi takega „sigmund-zgubljarja“ po celi teden ni bilo v šolo, ker se je šibe bal in pa španjolke, en par jih je celó čisto iz šole izostalo. Cornov Anza ga je enkrat v rž skrnil, in tam je plesnil in trohnil, da so ga ženjice našle.

(Konec prihodnjič.)

Zormanov vojak iz Kranja.

Národna pripovedka.

Kaj sedijo oča Zorman tak pobiti
Tam za mizo? V listek gledajo odkriti.
V temu pa stojé besede te-le:
„Strašne vojske s Turkom so počele,
Čuda kakor listja in pa trave
Dirja Turkov okrog bistré Save,
Žgo, zakonske in device sramoté,
Moré deca, v sužnost vodijo možé;
Toraj veljá, da se zoper tega vruga,
Vsaki vzdigne, ki mu je le glava draga.“

To prebravši Zorman z glavo maja,
Zdihne in sam k sebi toži: „Aja! aja!
Jaz v vojsko? Petdeset in osem
Dopolnjenih let na hrbtu nosim,

Mojih udov moč je oslabela,
Vida luč na pol mi omeglela,
Roki moji stari je pretežek meč,
Vranca iskrega ne morem krôtit',
Teža let ne dá mi več se bojevati,
Če pa v boj ne grém, bo treba — glavo dati“.

„Kaj pa še?“ odvrne rožnolična Meta,
Ki poslušá skrivaj dragega očeta,
Ne! vam ni potreba se boj'vati,
Al zavoljo boja glave dati;
Le pogledite mé, od nog do glave,
Mislim da junaške sem postave,
Vranca strahovala s krepko bom rokó,
Z mečem pa podila Turke v njih nebó.
Preskrbite mi obleko in čelado,
Pa pojaham z Bogom“ — reče dekle mlado.

Pride dan ločitve, stariše objame,
Jih poljubi trikrat in slovo tak vzame.
Četa dirja prot' Ljubljani beli,
Kot da bi perute konji imeli.
Poglavar, ki možko se obnaša,
Za priimek vsakega popraša,
Mu ponižno vsakter brž odgovori.
Tudi Meto bara: „Kak se zoveš ti?“
„Zorman.“ — „Hencajte! sin Zormanov iz Kranja?“
„To scer ne, pa nič ni manjša žlahta najna.“

Tretji dan, ko so dospele zadnje čete
Se razlega po Ljubljani glas trompete,
Vse vojake skupaj priti zove
Poglavarja slušati osnove.
Ta najprvo, kakor po postavi
Stotnike in častnike napravi,
Valje *) potlej, ko je dokončano to,
Stotniki desetnike si izberó,
Tudi Zormanu se sreča ne ugane,
Ter desetnik reda prvega postane.

Poglavar pa, ki kaj možko se obnaša:
Stopi med vojake, pravi: „Volja naša
Je, da jutri zgodaj prav zarano
Zapustimo tihoma Ljubljano
In čez Novomesto proti Sisku
Dirjamo nasproti turškem' blisku,
In ga naučimo, prej kot se zavé,
Svoje begnje nam pokazati peté.
Upam si, da z Bogom bomo na tisuče
Sklestili sovražnikov obrite buče.“

Kakor bilo je rečeno, tak storjeno,
Čez polnoči, komaj da odbije eno.
Še napočila ni bela zarja
Ko jo dirjajo že zraven Šmarja
In ko v Novomestu poldan bije,
Se od Krke četa v mesto vije.
Vse naproti vrè, naj bo že star ali mlad,
Ogleduje te junaške svate rad.
Skrb za gosti tira v kuhinjo gospodinjo,
Gospodarja pa veselje v hram po vino.

Okrepčani jo odrinejo vojaki,
Ko na lij potegnjeni prav taki,
Ravno memo Čateškega dvora
Tisti dan do mesta Samobora.
Vidši jih zavriskajo Hrvati:
„Živijo naj naši kranjski brati!“
Vina polne čutare podaje puk,
Koje baš po grlu peva „luk, luk, luk,
Svaki jošče pošlje v kuču svojo ženko,
Da donese brzo kruha i pečenko.

Poglavar, ki vrlo možko se obnaša,
Stotnike pozove skupaj in jih vpraša:
„Kaj se vam zdi, ne bi jutri imeli
Dan mirú in pa u pamet vzeli,
Kak da s pridom Turčine napasti
In jim vzeti Sisek iz oblasti?“
Valje vsi odgovorijo: „Prav takó,
Kakor rečete gospod vi, tak naj bo.“
Ter se poslovijo, ker brž v gujezdo priti
Vse želí, od težke jéže se spočiti.

*) Precej.

Drugo jutro, ko so komaj petelini
Jo odpeli, zaprašijo po celini
Jo junaki, prav enaki blisku
Ravno proti malem trgu Sisku,
Planejo kot risi nad šotore,
Davijo, kar zbežati ne more.
Tudi Zorman sklati dost obrutih buč
Jim upihne sladkega življenja luč.
Pa naenkrat plašni Turki se zavejo,
Se povrnejo, in srčni v bitvo grejo.

Poglavarja, ki se moško kaj obnaša,
Ljuto zdaj napade hrabri turški baša,
In kot oroslan in slon v pušavi
Suje eden drugega in davi.
Poglavar krvi iz mnoge rane,
Zorman vidši to, kot strela plane
Nad protivnika, ga mahne na vso moč,
Da se zvrne in pobegne v večno noč.
Zormanu čelada pade — odvalijo
Se lasje. — Oj „to je deklet“ — vsi trdijo.

Poglavar je rešen, vojska dokončana.
Turška rida otepena in oklana
Zdaj bežič se kaj ponižno nosi,
Mir ponuja in ga tudi prosi.
Poglavar dá Zormanu pozvati,
Ter mu reče: „Angeljarh moj zlati!
Meta! mojega prijatla vredni sad,
Bogat nisem, ali na! moj prstan zlat,
Da na poglavarja sivega pomnila
Boš in za dušico mu Boga molila.“

Stopši iz šotora stotnik jo napade,
In ji reče: „Blizu tu imam tri grade,
Boš mi ljuba, da gospá neznajo.“
K tem se pričujoči krohotajo.
„Glejte ljubo, k' sem ž njo brke brila
Turkom, tudi vam ne boše mila“ —
Reče Meta in potegne ojster meč —
„Če le eno samo tako slišim več!
Čast Bogú! devica sem, domá iz Kranja,
Kjer devišstvo čisto ni le prazna sanja.“

Zdaj zasučé se na vranca dobre volje,
Pravi: „Z Bogom!“ in jo vdré čez ravno polje
Proti svoji dragi domačii,
Tam dospé drug dan o zdrav'marii,
Skoč' raz konja, k svojim staršem teče,
Jih poljubi in s solzami reče:
„Bog je spet nas združil, hvala mu vse dni,
Vedno vam ostala bom hvaležna hči.“
Toliko od Zormanovega vojaka.
Bi se najšla li še v Kranji — Meta taka?

II.

Deželni zbori.

Deželni zbor kranjski.

Omeniti imamo danes pravdo, ki je bila v seji 16. t. m. zastran postave, ki naj varuje čbelarstvo. 38 posestnikov in čbelarjev iz okolice vodiške in smeledniške, katerim se je pridružilo 11 čbelarjev iz želimeljske okolice, je prosilo take postave, ktere cilj in konec naj bi bil: v okom priti presilni netečnosti ptujih čbelarjev, da bi se na en kraj ne navleklo toliko čbel, da čbelam domačih gospodarjev na njih lastni zemlji tudi v dobrih letinah pomanjkuje živeža. Omenjeni čbelarji iz vodiške in smeledniške okolice se menda niso lagali, ko so v svojem pismu do deželnega odbora med drugim rekli: „Prišlo je letos v našo okolico na komaj pol ure okrožne daljave okoli 1500 panjev ptujih čbel, tedaj že samo teh več panjev, kakor se je na tem prostoru mernikov ajde posejalo. Da taka nerednost v razmeri ne samo nam domačim čbelarjem močno škoduje, temuč tudi občno napredovanje v čbeloreji slabo pospešuje, je resnica očitna, ker čbele namesti da bi marljivo brale, ropajo in se morijo, čbelarji pa se črtijo. Treba je tedaj postave, ktera naj bi to preobilnost ptujih rejk v enem kraju saj na previdno mero toliko ponižala, da zemljak, ki davek

plačuje od svoje zemlje, saj na tej zemlji toliko varstva ima, da ptuje čbele ne snedó domačim celó preveč ali jih celó ne pokoljejo, zraven tega pa tudi same ptujke ne dobijo živeža, kolikor ga potrebujejo.“ To potrebo čutijo tudi drugi čbelarji, ki pogostoma tožijo, da silna dobičkarija družih jemlje domačim kos kruha, zakaj to je vendar jasno kot beli dan, da kjer je paše le za 100 žival (naj si bodi govedo, koštrun ali čbela), se jih ne more nasititi 200, — kjer je skleda le za 5 oseb pripravljena, se jih ne more najesti 10. In če je skleda moja, bi mislil, da bi smel tudi jaz toliko „svobode“ imeti, da bi se naj ne kratil živež mojim. Le toliko, in nič več ne omejuje nasvetovana postava svobodnega čbelarstva. Sicer ta postava ni nova znajdba, ampak se opira na ces. dvorni dekret od leta 1796 na Koroškem, kakor se tista od paševine opira na postavo od leta 1775, in postava za rôje na ces. občni državljanski zakon §. 384. Paščevina*) pa se pri nas jemlje od nekdanj do današnjega dne. Gledé na želje djanskih čbelarjev (ne čbelarskih modrijanov), katerim željam ni nasprotovala kmetijska družba pod predsedništvom gosp. Terpinca, kterege oče je bil nekdanj prvi čbelar kranjski in od kterege je tudi on si zapomnil marsiktero čbelarsko skušnjo, in s kterimi željami se ujema tudi gori omenjeni ces. dvorni dekret, je deželni odbor predložil deželnemu zboru osnovo postave, ktere bistvo je ob kratkem to: „čbelarstvo je prosto (svobodno), naj se pečá ž njim kdor koli in kjer koli, le to naj veljá za pravilo, da v en kraj, kjer imajo domači sami čbelorejo, naj se na njih zemljo in na njih polje privleče le toliko ptujih, da zamorejo domače in ptuje čbele medú nabrati.“ To je bistvo predloga bilo, ki ga je deželni odbor predložil zboru. Zoper ta predlog pa se je vzdignil gospod Dežman in zagovarjal neomejeno svobodo čbelarstva ter to postavo zametoval na vsako stran, dr. Bleiweis pa je zagovarjal pravične želje čbelarjev posestnikov in pa postavo za varstvo čbelarstva, rekši, da če svoboda veljá, naj ne veljá le samo za take čbelarje, ki iz ptujega kraja vlačijo čbele, temuč tudi za take, ki so tam domá, imajo svoje zemljišča, svoje čbele; svoboda ne more biti le samo za tiste, po kterih se s ptujimi čbelami zadušujejo domače. Če stoji zajec pod varstvom postave, naj varstvo bodi tudi marljivi čbelici; saj še gospodar na svoji zemlji ne sme ubiti zajca, ki mu sadne drevesa pokončuje? Iz tega in več družega je dosti očitno, da „neskončna svoboda“ se more brez vse škode omejiti v korist celoti. To je pač lepa svoboda za zemljišne posestnike, ki imajo čbele svoje, ako kajzarji, ki imajo le toliko pedí zemlje, da v svoje čbelnjake iz gole lastne dobičkarije napravljene vzamejo toliko ptujih čbel, da domače nimajo potrebne paše! — Al vés zagovor ni nič pomagal; postava za varstvo čbelarstva je bila po večini glasov ovržena, kakor smo že zadnjič povedali.

Posvetovanje o novi občinski (srenjski) postavi je trpelo veči del preteklega tedna; v saboto je bilo v prvem berilu dognano razun enega oddelka, ki je bil dotičnemu odseku še enkrat v prevdarek izročen. Ta oddelek, v prejšnem zboru že sprejet, zadeva to, da tudi kaplanom naj gré pravica, v županijski odbor izvoljenim biti. Gosp. Dežman je nasprotoval danes tej pravici, in večina zbornice je — res čudno je to! — za negotovo to spoznala, kar je že enkrat in sicer malo

*) Kaj je paševina (Weidegeld), o kteri se poleg mnogo družega mrzí gospod X v „Naprej“, čbelarji iz omenjenih okolice gotovo saj tako dobro razumejo, kakor neznani pisatelj, ki se nikakor ni razodel, da je praktičen čbelar. „Weidegeld“ je že od nekdanj veljavna beseda, ne pa „Standgeld“, kakor X misli (glej ces. patent za doljno Avstrijo in Marsko od leta 1775).